

Avions de combat del president Baixar al-Assad van llançar una sèrie de míssils que van anar a parar en un hospital de camp del nord de Síria.

© The Economist

Al febrer, un matí d'hivern uns avions de combat que donaven suport al president sirí, Baixar al-Assad, van llançar una sèrie de míssils que van anar a parar en un hospital de camp del nord de Síria. El personal mèdic es va acostar immediatament al dens núvol de pols grisa que dibuixava un bolet damunt de l'edifici, abans de passar per damunt de blocs de formigó i arbres caiguts per treure els ferits de la runa.

Uns 40 minuts més tard, els avions –russos o sirians, ningú ho sap del cert– van tornar enrere i van deixar caure una altra bomba sobre els metges, que estaven treballant. Els atacs aeris van matar 25 civils, entre ells vuit treballadors mèdics, cosa que el converteix en l'atac més mortí-

MÓN

El sùmmum de les atrocitats

El doctor Al-Assad està convertint els hospitals sirians en trampes mortals com a part d'una política de “rendeix-te o moriràs”.

QUEDEN MENYS DE 35 METGES PER ATENDRE UNA POBLACIÓ DE 300.000 PERSONES

LES AGÈNCIES D'ASSISTÈNCIA HAN CONSTRUÏT HOSPITALS SECRETS

fer contra personal mèdic des del començament de la guerra de Síria, el 2011. Els avions, amb ganes de més mortaldat, van seguir les ambulàncies que transportaven els ferits a un altre hospital de camp a gairebé cinc quilòmetres al nord. Van tocar l'entrada de l'hospital amb un altre míssil i després, deu minuts més tard, van deixar caure una altra bomba. "És impossible que aquell dia no sabessin què estaven fent", diu Ahmed Tarakji, president de la Societat Mèdica Siro-americana, que finançava el segon hospital atacat aquell dia.

En el lèxic eufemístic de la guerra, aquests atacs es coneixen com a atacs de "doble toc" o "triple toc". Aquesta tàctica devastadora, utilitzada per atacar escoles, forns de pa i mercats, s'ha convertit en un tret habitual de la campanya aèria del Govern siria.

També ha convertit els hospitals sirians en trampes mortals. Les bombes de barril, l'artilleria i els atacs aeris han afectat més de 265 instal·lacions mèdiques des del començament de la guerra. El mes passat, possiblement el més mortífer des que va començar la guerra, d'atacs a hospitals o clíniques de camp n'hi va haver un cada 17 hores. Els experts creuen que anteriorment en cap guerra no s'havia actuat d'una manera tan extensa i sistemàtica contra hospitals i treballadors mèdics.

Les organitzacions de drets humans i els treballadors de l'ONU tenen pocs dubtes que molts d'aquests atacs són deliberats. Tampoc no dubten gaire de qui n'és el responsable: els qui documenten els atacs a instal·lacions mèdiques diuen que el Govern siria i els seus col·laboradors russos han dut a terme més del 90% d'aquests atacs. "No és pas que no s'hagin bombardejat hospitals a l'Afganistan, al Iemen, a Somàlia o al Sudan. El que passa és que en aquest cas la intencionalitat i l'ús estratègic com a eina de guerra és a un altre nivell. El Govern d'Al-Assad ha fet servir les armes contra el repartiment d'assistència mèdica", diu Susannah Sirkin, de Physicians for Human Rights, una organització de Nova York que fa de cronista de les atrocitats a Síria.

El doctor Mort

Posant setge a les àrees controlades pels rebels i bombardejant edificis civils, el president siria ha intentat fer la vida insuportable als civils atrapats en zones rebels. És una tècnica clàssica de contrainsurgència, una resposta esgarrifosa a la màxima de Mao Tse-tung que una guerrilla s'hauria de moure entre la població igual com un peix neda pel mar. La política d'Al-Assad de "rendeix-te o moriràs" –un nom que prové d'un grafit que fan a les parets els lleials al Govern– està dissenyada per privar els rebels del mar on neden.

L'estratègia funciona. A la ciutat assetjada d'Alep, temps enrere la ciutat més gran del país, els residents diuen que viuen a dintre un "cercle infernal". Només pot operar menys d'una quarta part dels hospitals. El combustible per als generadors, necessaris per fer anar l'equipament, és escàs. Quan els atacs aeris toquen els bancs de sang i els tancs d'oxigen, simplement es deixa morir els pacients. Queden menys de 35 metges per atendre una població de 300.000 persones. La resta ha marxat, o han estat morts, detinguts o torturats. A la ciutat propera de Madaya, controlada pels rebels, només hi ha dos estudiants d'odontologia i un veterinari per a una població de 40.000 persones.

"Els atacs estan pensats per atemorir els civils. Durant els setges, la gent no vol donar sang. S'estimen més estalviar-la per a ells. Molts tenen por d'anar a l'hospital perquè no els toqui un projectil", diu el doctor Hatem, un dels pocs pediatres que queden a l'est d'Alep.

Els rebels s'han atrinxerat a Alep, tot i la intensitat dels atacs aeris russos i sirians. A la resta de llocs, però, l'estratègia d'Al-Assad ha donat resultat. El 26 d'agost els rebels del barri de Daraya, a Damasc, es va rendir davant del Govern després de resistir a un setge de quatre anys en què els habitants es van veure forçats a menjar herbes per sobreviure. Una setmana abans de la rendició, les forces aèries d'Al-Assad van bombardejar l'últim hospital que hi quedava amb

projectils incendiàries. El mateix Al-Assad és metge de formació.

La destrucció del sistema de salut siria, que havia sigut sofisticat, ha forçat els metges i les organitzacions benèfiques d'aquest àmbit a idear maneres innovadores per eludir els bombardejos diaris. Les agències d'assistència amb finançament occidental han construït uns quants hospitals secrets sota terra. D'altres han cavat túnels als vessants de muntanyes per construir sales dins de les coves. Però els costos són prohibitius.

El llegat de la guerra i dels atacs implacables del règim a instal·lacions i treballadors mèdics podria tenir més repercussions. El fracàs de la comunitat internacional pel que fa a aturar els atacs ha despertat temors que en guerres futures bombardejar instal·lacions sanitàries es torni la nova norma. "Les lleis de la guerra es van elaborar per protegir els civils, per fer la guerra menys infernal. A Síria s'estan soccavent aquestes lleis", diu Widney Brown, de Physicians for Human Rights. "Si ningú fa complir aquestes lleis, si no s'exigeixen responsabilitats a qui comet crims de guerra, aleshores quin missatge donem?"

Els esforços per demanar responsabilitats al règim siria i als seus aliats estrangers no han prosperat. Rússia i la Xina van bloquejar que s'investigués el país des del Tribunal Penal Internacional el 2014. Els Governos d'Occident han començat a explorar la possibilitat d'iniciar les seves pròpies investigacions per crims de guerra amb l'esperança de processar individus sota el principi de justícia universal, però la creació d'un organisme independent que investigui tots els presumptes atacs a hospitals és una utopia.

"Sense justícia, serà impossible deixar enrere el sentiment de venjança", diu el doctor Rami Kalazi, l'únic neurocirurgià que treballa a l'est d'Alep. "Sense justícia la gent perdrà la confiança en la comunitat internacional completament. Perdran la confiança en tot excepte en les armes". ●

Traducció d'Arnau Figueras